

Φορέας Υλοποίησης	: Ισπανική Σχολή Δικαστών
Τόπος Διεξαγωγής	: Barcelona
Ημερομηνία	: 13-14/9/2012
Τίτλος Σεμιναρίου	: The conduct of inspections for the enforcement of EU competition law
Συμμετοχή	: Δημήτριος Κουλαξίδης Πρόεδρος Πρωτοδικών

Σχόλια

Στη Βαρκελώνη της Ισπανίας διεξήχθη στις 13 και 14 Σεπτεμβρίου 2012 το σεμινάριο της Ακαδημίας Ευρωπαϊκού Δικαίου (ERA) με θέμα «Η διεξαγωγή των ελέγχων για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας σχετικά με τον ανταγωνισμό». Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου έγινε εκτενής αναφορά εκ μέρους των ομιλητών στον Κανονισμό 1/2003 της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ρυθμίζει το σχετικό ζήτημα με επισήμανση των κυριότερων αξόνων της ως άνω νομοθετικής ρύθμισης ήτοι:

- α) η προσπάθεια «εκμοντερνισμού» των κανόνων που ρυθμίζουν την εφαρμογή των άρθρων 101-102 της Ευρωπαϊκής Συνθήκης,
- β) η ενδυνάμωση των εθνικών αρχών ανταγωνισμού και των εθνικών δικαστηρίων ώστε να δύνανται να προβούν σε πλήρη εφαρμογή των σχετικών προβλέψεων,
- γ) η διευκόλυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην επίτευξη του σχετικού στόχου.

Ο εν λόγω κανονισμός σκοπεύει να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών ανταγωνισμού (στην Ελλάδα τον εν λόγω ρόλο παίζει η Επιτροπή Ανταγωνισμού) και των εθνικών δικαστηρίων (κυρίως των διοικητικών δικαστηρίων) ώστε οι αρχές αυτές να ενδυναμώσουν την εφαρμογή των κανόνων περί ανταγωνισμού, προς τούτο δε έχει δημιουργηθεί και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού (European Competition Network). Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί – όπως αναφέρθηκε και από τους ομιλητές – ότι ο ρόλος της εθνικής νομοθεσίας είναι εξίσου καθοριστικός αφού επαφίεται εις αυτήν η διαδικασία που θα ακολουθηθεί (δικονομικό δίκαιο) και οι κυρώσεις που θα επιβληθούν.

Καθοριστικής σημασίας πάντως είναι η πρόβλεψη του άρθρου 6 του Κανονισμού που απαιτεί τη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των επιμέρους αρχών περί ανταγωνισμού πάνω στη βάση της ισότητας, του σεβασμού και της αλληλεγγύης. Επίσης, θεσμοθετείται ότι ενώ επαφίεται στον κάθε επιμέρους εθνικό νομοθέτη η επιλογή των μέσων για την αντιμετώπιση του ζητήματος ταυτοχρόνως αναγνωρίζεται η αμοιβαία συνεργασία μεταξύ τους στη βάση της προσπάθειας επίτευξης του ως άνω κοινού στόχου. Μέλημα του κοινοτικού νομοθέτη υπήρξε η κατοχύρωση της δράσης και ο κατάλληλος εξοπλισμός των εθνικών οργάνων ώστε να διαθέτουν την απαραίτητη υποδομή για την πάταξη των παραβατικών συμπεριφορών που νοθεύουν τον ανταγωνισμό. Με βάση τα ανωτέρω αναφερθέντα, ζωτικής σημασίας για την καταπολέμηση των πρακτικών νόθευσης του ανταγωνισμού αποτελεί η συλλογή των αποδείξεων κατά τη διενέργεια των σχετικών ελέγχων. Σύμφωνα δε με τη νομολογία του ΔΕΚ (υπόθεση C-12/03 Commission v. Tetra Laval), οι έλεγχοι πρέπει να διενεργούνται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να υφίσταται ο αναγκαίος αιφνιδιασμός των ελεγχόμενων επιχειρήσεων.

Βασικά εργαλεία για τη διενέργεια των ελέγχων εκ μέρους των ελεγκτικών αρχών αποτελούν: α) οι ex officio έλεγχοι που διενεργούνται , β) καταγγελίες-αναφορές (από ανταγωνιστές, πελάτες, ενώσεις καταναλωτών, κ.α.), γ) ακαταδίωκτο/εφαρμογή επιείκειας (lenience application) όταν οι ίδιες οι εταιρείες αποκαλύπτουν τη συμμετοχή τους σε καρτέλ και προσκομίζουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσα απαιτούνται για τη διενέργεια των σχετικών ελέγχων (τα τελευταία πέντε χρόνια περίπου στο 85% των περιπτώσεων των ελέγχων παρέχεται καθεστώς αντιμετώπισης με επιείκεια των επιχειρήσεων που συνεργάζονται). Πλην όμως και στην τελευταία περίπτωση η επιτροπή οφείλει να συλλέξει και να «δέσει» τις απαιτούμενες αποδείξεις (βλ. case T385/06 Alberts Industries) ώστε να διώξει τους παραβάτες.

Γνώμονας εξισορρόπησης των εκατέρωθεν συμφερόντων είναι η διασφάλιση της ιδιωτικότητας, του δικαιώματος περιουσίας της ελεγχόμενης εταιρείας και η διενέργεια ενός αποτελεσματικού ελέγχου εκ μέρους της Επιτροπής.

Ενδιαφέροντα ζητήματα πρακτικής σημασίας που όμως έχουν απασχολήσει και τη νομολογία των δικαστηρίων των κρατών-μελών – που η εν εκτάσει αναφορά τους δεν συνάδει με το χαρακτήρα της παρούσης εκθέσεως – είναι επιγραμματικά: τίθεται το ερώτημα αν ο έλεγχος που διενεργείται μέσω της ανάκρισης των υπαλλήλων της ελεγχόμενης εταιρείας μπορεί να εισέλθει πέραν των επιχειρησιακών ζητημάτων και σε θέματα προσωπικά γι αυτούς, άσχετα με τη λειτουργία της επιχείρησης, λ.χ. το άνοιγμα του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των υπαλλήλων στα πλαίσια της κατάσχεσης στοιχείων (εργαλείο απαραίτητο για τον έλεγχο). Επομένως, ο έλεγχος δεν μπορεί να διενεργηθεί σε

έγγραφα αμιγώς προσωπικού χαρακτήρα των ως άνω ως είναι λ.χ. ένα προσκλητήριο γάμου ή μία αυστηρώς προσωπικού χαρακτήρα επιστολή.

Από την άλλη μεριά, οι υπάλληλοι της ελεγχόμενης εταιρείας δεν επιτρέπεται να προβαίνουν σε καταστροφή εγγράφων ή απόκρυψη αυτών, θραύση σφραγίδων κ.ο.κ. (προσπάθεια δυσχέρανσης του ελέγχου) ενώ και η παρουσία νομικών συμβούλων (με την έννοια της παροχής του αναγκαίου χρόνου για την προσέλευσή τους) δεν μπορεί να στερήσει τους ελεγκτές του πλεονεκτήματος του αιφνιδιασμού. Συμπερασματικά, το ανωτέρω σεμινάριο με τα θέματα που αναρτήθηκαν κατά τη διάρκειά του ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο για την κατανόηση του ακανθώδους αυτού ζητήματος.